

сосна кримська (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*), ялина колюча (*Picea pungens* Engelm.), бархат амурський (*Phellodendron amurense* Rupr.), бундук дводомний (*Gymnocladus dioica*), катальпа бігніонієвидна (*Catalpa bignonioides* Walt.), червоний київський каштан (*Aesculus carnea*), липа широколиста (*Tilia platyphyllos*), тополя Болле (*Populus bolleana* Louche), з кушів – кизильник блискучий (*Cotoneaster lucidus*), форзіція європейська (*Forsythia europaea*), тамарикс (*Tamarix*), різні сорти троянд, спірея (*Spiraea* L.), чубушники (*Philadelphus*). Культура обліпихи (*Hippophae*), кизила (*Cornus*) і софори японської (*Styphnolobium japonicum*) мають додаткове значення: вітамінозне і лікарське.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Липа О. А Дендрологія з основами акліматизації - К. Вища школа, 1997.- 224 с.
2. Музиченко Н.В., Соколова І.М. Смарагдові шати Кременчука: історія міста в парках і скверах. — Кременчук, 2016.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СИСТЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ПРИРОДНОЇ І КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМЕНІ М.М. ГРИШКА

НАН УКРАЇНИ

Пилипчук В.Ф., кандидат біологічних наук

Бойко Р.В., провідний інженер

Національний ботанічний сад імені М.М.Гришка НАН України

У світовій практиці культурна спадщина відіграє найважливішу роль у збереженні та відтворенні національної ідентичності поколінь, акумулює і передає з покоління в покоління найкращі зразки матеріальної і духовної культури є потужним фактором консолідації нації, об'єднання людей, особливо в період криз та соціальних деформацій.

Популяризація культурної спадщини, яка неодноразово згадується у конвенції «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини» 1972 року, яку Україна ратифікувала у 1988 році є важливим компонентом ефективного управління об'єктами культурної спадщини держави.

Національний ботанічний сад імені М.М. Гришка НАН України (ботанічний сад, НБС), як установа системи природно-заповідного фонду, що має на своїй території пам'ятки та об'єкти культурної спадщини долучається до справи з охорони, популяризації та репрезентації культурної спадщини, створення умов для підвищення рівня еколого-просвітницької роботи з різними верствами населення.

Важливим етапом практичного втілення зазначених напрямів діяльності стало виконання науково-дослідної роботи «Впровадження відкритої геоінформаційної системи для збереження природної і культурної спадщини Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України». В роботі використовували методи бібліографічних, дистанційних (звернення до відповідальних органів влади), архівних, картографічних, іконографічних досліджень, а також методи емпіричних досліджень: спостереження, натурні дослідження, порівняння та картографування.

Графічну складову розробляли з використанням прикладної програми Геоінформаційної системи (ГІС) «Quantum GIS (QGIS)». Для забезпечення широкого кола використання та залучення більшої кількості спеціалістів ботанічного саду на основі інформаційно-аналітичної платформи ZERUM GIS було побудовано веб-орієнтовані автоматизовані робочі місця та Геопортал (Garden Smart Maps) [1], доступ до якого здійснюється через інтернет-браузер, що дозволяє наповнювати базу даних наявним медіа-контентом (фото, відео, документи і т.д.) [2].

Також створено просторові набори даних про колекційно-експозиційні ділянки, про рельєф усієї території установи, її дорожньо-стежкову мережу, будівлі та малі архітектурні споруди а також пам'ятки та об'єкти культурної спадщини Національного та місцевого значення: архітектури, містобудування,

археології, історії, ботанічні пам'ятки природи. Зокрема до об'єктів культурної спадщини, що мають статус «Пам'ятки національного значення» та занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України віднесено: пам'ятки археології «Культурний шар урочища Видубичі, IX-XIII ст., XII-XVII ст.»; «Культурний шар городища «Красний двір князя Всеволода» XI-XIII ст.»; «Звіринецькі печери XI- початок XVII ст.»; пам'ятка містобудування «Звіринецьке укріплення Київської фортеці 1810 р.»; пам'ятка архітектури «Троїцька церква Іонівського монастиря 70-ті рр. XIX ст.».

Під час роботи особлива увага приділялась з'ясуванню кількісного та якісного стану, визначення геопросторової характеристики культурних надбань на території НБС. Ботанічні пам'ятки природи місцевого значення представлені віковим деревом, або групою дерев, які названі на честь відомих, історичних осіб: «Каштани Гришка», «Липи Івана Богуна», «Платани Липського», «Бук Бурачинського», «Шовковиці Шевченка та Стуса», «Клен Казакова», «Дуби Козловського».

В подальшому бази даних геопорталу будуть постійно доповнюватись, зокрема будуть внесені дані «Щойно виявлених об'єктів культурної спадщини», які розташовані в межах території нашої установи: «Братські келії Свято-Троїцького (Іонівського) монастиря, 1902 р.»; «Годинникова вежа та бакалійна крамниця Свято-Троїцького (Іонівського) монастиря, 1887 р.»; «Льохи (5-а, 5-б, 5-в, 5-г) Кінець XIX ст.»; «Чернецькі печери в околицях Видубицького монастиря, XVI-XVII ст.» та ін..

Основними перевагами застосування геоінформаційної системи в збереженні та репрезентації природної і культурної спадщини є: візуалізація, оперативний доступ, адміністрування та актуалізація інформації про об'єкти а також оперативна інвентаризація. Також у користувачів є можливість розміщення додаткових відомостей про об'єкти культурної спадщини (фотографії, схеми, описи, скановані копії документів тощо), ведення уніфікованого електронного обліку наявних об'єктів культурної спадщини,

визначення площ їх охоронних зон; забезпечення безперешкодного доступу широких верств користувачів до публічної частини інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гапоненко М., Буюн Л., Рахметов Д. та ін.. Відкрита геоінформаційна система збереження природної і культурної спадщини Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України. Національна Академія Наук України у 2021 році. Київ: видавничий дім «Академперіодіка» НАН України., 2022. С. 25-26.

2. Горковчук М.В., Пилипчук В.Ф. Впровадження геоінформаційної системи Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України. Фундаментальні та прикладні аспекти інтродукції рослин в умовах глобальних змін навколишнього середовища: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 85-річчю від дня заснування Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України, (м. Київ, 22-24 вересня 2020 р.). Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. С. 369-371.

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА В АСПЕКТІ ПРИНЦИПІВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

Пінчук В.О., кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник

Тертична О.В., доктор біологічних наук, старший науковий співробітник,

Подоба Ю. В., кандидат сільськогосподарських наук,

Інститут агроекології і природокористування НААН

Концепцію сталого (збалансованого) розвитку можна вважати однією з найбільш важливих парадигм кінця ХХ – початку ХХІ ст., яка орієнтована на стратегію розвитку людства, в основу якої покладений принцип «sustainable development» [1]. Модель сталого розвитку аграрних підприємств передбачає дотримання оптимального балансу між трьома складниками: економічним,